

SLOVENSKI GOSPODAR

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

Izhaja vsake sredo.
Cene: Letno Din 32, polletno Din 16, četrtletno Din 9, inozemstvo Din 64. — Poštno-čakovni račun 10.603.

Uredništvo in upravništvo: Maribor, Koroška cesta 5

Telefon interurban 113.

Cena inseratom: cela stran Din 2000, pol strani Din 1000, četrti stran Din 500, 1/2 strani Din 250, 1/16 str. Din 125. Mali oglasi vsaka beseda Din 1.20.

Pravilnik za izvrševanje zakona o agrarni reformi.

»Službene Novine« v Beogradu so 23. julija objavile 5 pravilnikov, ki vsebujejo predpise za izvrševanje zakona o agrarni reformi. O prvem pravilniku, ki se tiče višine in načina odškodnine za razlašene gozdove in pašnike, smo poročali v zadnji številki. Danes pa na kratko objavljamo glavne določbe ostalih pravilnikov.

Agrarni predmeti in agrarni upravičenci.

V smislu zakona o likvidaciji agrarne reforme je predvideno, da predvsem ugotovijo banske uprave agrarne predmete = zemljišča, ki prihajajo v posest. Izdajo se tudi odloki o ugotovitvi agrarnih upravičencev in o dodelitvi zemlje, ki se bo razlastila po posebnih potujočih komisijah. Na podlagi odlokov teh komisij postanejo agrarni interesi neomejeni lastniki zemljišč.

Naloga in pristojnost potujočih komisij.

Potujoče komisije so pristojne, da ugotovijo agrarne upravičence = osebe, ki dobé zemljo, odnosno da dopolnijo odloke že prej ugotovljenih upravičencev, nadalje da dodelijo in parcelirajo agrarna zemljišča in končno, da izdajo razlastitvene odloke. O vsem tem prinaša pravilnik podrobne predpise. Kar se tiče odškodnine za agrarna zemljišča, lahko to vprašanje rešijo zainteresirani sporazumno, toda še le takrat, ko so odloki o ugotovitvi agrarnih upravičencev postali izvršilni, in ko to odobri banska uprava. Drugače pa se odškodnina ugotovi po določbah zakona in dobi poprejšnji lastnik obveznice Privilegirane agrarne banke.

Koliko bo v naši banovini teh komisij in kako bodo sestavljene?

V Dravski banovini se ustanovijo tri potujoče komisije in sicer: 1. za sreza Murska Sobota in Dolnja Lendava; 2. za sreze Ptuj, Ljutomer, Maribor levi in desni breg, Radgona, Dravograd, Slovenjgradec, Konjice, Šmarje, Celje in Gornjigrad, ter 3. za vse ostale sreze v Dravski banovini. Potujoče komisije tvorijo: 1. uradnik pravnik, ki ga postavi kmetijski minister in ki je obenem predsednik komisije; 2. geometer; 3. kmetijski strokovnjak. Po potrebi se komisiji dodeli z ministrskim

odlokom še več agrarnih in drugih uradnikov in strokovnjakov, kakor to zahtevajo posli, ti pa morejo biti aktivni ali upokojeni uradniki.

Občinski agrarni odbori.

Kot posvetovalni organi za čas uradovanja potujočih komisij v posameznih občinah se osnujejo agrarni odbori, ki so dolžni, da se odzovejo pozivu komisije. Kot taki imajo pravico nasveta, ne pa rekurza proti odlokom. Občinske agrarne odbore tvorijo: 1. eden občinski odbornik, ki ga izvoli občinski odbor; 2. predsednik agrarne zajednice, odnosno predsednik zajednic, če je v občini več zajednic; 3. po eden kmetovalec iz vsake zainteresirane vasi dotične občine, ki ga imenuje sreski načelnik.

Kako se bo odplačevala odškodnina za zemljišča?

Privilegirana agrarna banka bo izdala posebne obveznice (4%), s katerimi se bo izplačala odškodnina za ona zemljišča, ki se razlastijo v korist dobrovoljcev, odškodnina za oranje, sejanje in seme, neizplačana zakupnina za zgradbe, kakor tudi odškodnina tistim lastnikom, ki si izberejo način odškodnine v obliki teh obveznic. Dosedanji lastniki razlaščenih zemljišč se lahko izjavijo, ali hočejo dobiti odškodnino v obliki obveznic, ali pa neposredno od agrarnih interesentov.

Amerikanski minister v ječi. Prejšnji minister Združenih držav Albert Fall je kljub starosti 70 let nastopil enoletno kazen. Fall je dal v najem državne petrolejske vrele in je prejel pri tem poslu visoko podkupnino.

Agrarni interesi, ki dobijo zemljišče in za katere bo banka plačala odškodnino, morajo pred izvršitvijo razlastitvenega odloka v zemljiški knjigi podpisati predpisano zadolžnico v korist Privilegirane agrarne banke, na katero morajo plačati 5% obresti. Dolgovani znesek morajo povrniti v 20 letnih obrokih. Za dobrovoljce plača letne obroke in obresti država. Letni obrok za odškodnino od 100 Din znaša s 5% obrestmi 7 Din 79 par.

*

Ponesrečen upad bolgarskih komitašev na naše ozemlje. Zadnje dni se je sestala v Vranjski banji mešana bolgarsko-jugoslovanska komisija, ki ima v smislu sofijskega sporazuma iz lanskega leta nalogo, da reši končnoveljavno vprašanje dvolastniških posestev na jugoslovansko-bolgarski meji. To delo je trn v peti bolgarskih komitašev, ki so poslali petorico komitov zadnje dni julija preko meje na naše ozemlje, da bi tukaj izvršila razne atentate in pred vsem pa bi se naj vršili zločini in napadi na potniške vlake na progi Niš—Skoplje, kjer se vršijo zgoraj omenjena pogajanja. Petorica komitov je bila založena z vsem potrebnim: denarjem, strelivom, s peklenskimi stroji ter s strojnimi. Naše omejene straže so 4 komite usmrtili, petega pa ujele živega in ta je izpovedal, kje, kako in zakaj je hotela banda napadati. Poprejšnja Ljapčeva vlada je bandite podpirala, sedajna Malinova je prevzela vladne posle z geslom, da bo vzpostavila mir ter red v notranjosti in na mejah. Tokratni vpad je zadosten vzrok, da dokaže Malinova vlada celemu svetu, kdo je v Bolgariji močnejši, ali bolgarski banditi ali bolgarska vlada.

Z inozemsko pomočjo Nemčiji vedne še nič ni. Nemčiji so hotele pomagati v finančnem oziru velesile na konferenci v Parizu. Kljub prisrčnemu sprejemu nemškega kanclerja dr. Brüninga in zunanjega ministra dr. Curtiusa ni rodila pariška konferenca nobenega uspeha. Pariškim posvetovanjem so sledila londonska. Tudi v Londonu je bila sargo prisrčnost med visokimi državniki, a pravih zaključkov nobenih.

Kakor je razbrati iz namigavanj časopisja, sta hoteli v Londonu Anglija in Amerika — Francoze izigrati v korist Nemcem. V očigled taki politiki je začela Francija bežati s svojim kapitalom iz angleških bank in ta korak je angleške diplomate v toliko iztreznili, da pravijo Nemcem, da jim ne morejo pomagati brez pristanka Francije, ki je v Evropi najbolj bogata na zlatu. Zadnji dni minulega tedna sta se mudila v Berlinu angleški ministrski predsednik Macdonald in zunanji minister Henderson. Kako so bili zaključki tega poseta, se je javnosti prikriilo. O raznih obiskih, ki se pripravljajo za bližnje dneve v Parizu, oziroma Rimu, kakor tudi o obisku francoskih državnikov v Berlinu, se vršijo živahna pogajanja, vendar še ni bilo sklenjeno nič končnoveljavnega. Po vsej priliki bodo Francozi obiskali Berlin še le v avgustu. — Nemška vlada namerava ta teden uvesti neoviran plačilni promet.

Kaj se godi v španski republiki? — Dne 28. julija je bilo zaključeno overovljenje mandatov za ustavotvorno skupščino. Nato je bil izvoljen dosednji začasni predsednik profesor Besteiro za pravega predsednika skupščine. — Španska začasna vlada je odstopila. Splošno je pričakovati, da bo ustavodajna skupščina zaprosila začasnega predsednika vlade Zamoro, naj ostane s svojimi ministri še dalje na krmilu.

Revolucija v Čile. Južnoameriška republika Čile, ki je znana celemu svetu radi izvoza salpetra, je doživela zadnje dni revolucijo. Izvoz salpetra je donasal Čilancem pred in med vojno velike dohodke. Sedaj pa izdeluje Evropa — odjemalka čilskega salpetra — to snov sama umetnim putem in radi tega je pred leti bogata republika Čile obubožala in siromaštvo rodi nevoljo navzgor in predvsem napram vladi. General Carlos Ibanez se je leta 1927 kot vodja vojaške stranke polastil oblasti in je od takrat vladal kot diktator. 21. julija je bila še svečano proslavljena 4. obletnica njegove vladavine, komaj pet dni pozneje pa je moral, skrit v reševalnem avtomobilu, pobegniti iz dežele. Postal je žrtev salpetra, ki nima na svetovnem trgu cene. Nasledil je Ibaneza Opaz. Nova vlada je sestavljena, le za kako dolgo?

Iz nemirne Indije. Indijski nacionalistični strahovalci so začeli, ker se že bliža čas londonskih posvetovanj, kjer bo šlo za ureditev razmerja med Indijo in Anglijo, z atentati proti zastopnikom indijske vlade. Indijske zadeve se zadnji čas neverjetno zapletajo tudi radi neprestanih spopadov med Hindi in muslimani, ki so se izrodili na večjih krajih v prave pokolje. V tem sporu zadene glavna krivda indijske nacionaliste. — Angleže pa skrbi vodja nacionalistov znani Gandhi, ki se boče udeležil meseca septembra indijske konference v Londonu. Angleži se boje, da bo prišel ta versko strogi mož v London v hladnem septembru na pol nag, da se ne bi prehladil in še umrl. Anglija ponuja Gandhiju za sprehode po londonskih ulicah vsaj srajco, če že nikakor noče jopiča. Bo zanimivo zve-

deti, kako bo Anglija oblekla Gandhija za pot v London.

*

POPLAVA SVETU KATOLISKIM

Usoda katoliške Cerkve v Španiji. — Kulturni svet se je zgražal nad zažiganjem cerkva, cerkvenih hiš in samostanov, ki so ga uprizorile komunistične in radikalne tolpe kmalu potem, ko je v Španiji zmagala revolucija. Taka divjaška razdejanja in pustošenja so vsaj v prejšnjem velikem obsegu prenehala, čeprav se zdaj pa zdaj pojavi plamen na kakšni cerkveni hiši, zlasti na kakšnem samostanu. Umerjene republikanske stranke, ki tvorijo večino v španskem parlamentu, imajo prav težko stališče napram radikalnim in komunističnim ter aparhističnim elementom, ki bi radi celo Španijo — boljše vizirali. Po ulicah večjih mest v Španiji teče dnevno kri. Le s pomočjo vojaštva je mogoče zatreti te prekucenske poizkuse, civilna garda, policija in orožništvo je za to preslabo. Usoda Španije v bližnji bodočnosti je torej odvisna od tega, ali bo vojaštvo v svoji večini vztrajalo na strani takozvanih zmernih republikanskih strank. Ako bi vojaštvo tem strankam edpovedalo podporo in pomoč, bi bila vsa Španija potegnjena v boljše vizirski krvavi vrtinec. V takih razmerah je stališče kat. Cerkve prav težko. Bati se je, da boče Cerkev postala žrtev, ki jo bodo večinske republikanske stranke vrgle v žrelo radikalom in komunistom, da jih vsaj nekoliko potelažijo. Najprej pridejo na vrsto redovniki in redovnice. Saragoški nadškof kardinal Vidal y Barraquer je pred svojim odhodom v Rim izdal na svoje vernike pastirsko pismo, v katerem jih opozarja, da je nevarnost, da bo republikanska vlada izgnala iz Španije vse redovnike in redovnice. To bi bila prava nesreča za Španijo spričo velikih del ljubezni do bližnjega, ki jih izvršujejo redovnice in redovniki, in spričo ogromnega prosvetnega in kulturnega dela, ki so ga skozi stoletja vršili v Španiji katoliški redovi. Tako postopanje proti katoliškim redovom ni samo velika nevhaležnost napram stoletnim dobrotnikom Španije, marveč je grda oskrumba načela svobode, ki ga hoče republikanska vlada spoštovati. V Franciji so pred desetletji svobodomisleci storili isto napako, pa so jo potem uvideli ter popravili in odprli redovnikom in redovnicam vrata. Naj katoliško ljudstvo z vsemi zakonitimi sredstvi brani ne samo svoje redovnike, marveč tudi svobodo katoliškega prepričanja in katoliškega kulturnega dela.

Ali bodo v Mehiki zopet začeli? Gonja svobodomislecev in socialistov proti katoliški Cerkvi v Mehiki je pred par leti rodila krvavo preganjanje sv. Cerkve. Tekom zadnjega časa so se duhovni nekoliko pomirili, kar pa socialistom in framasonom ne ide v račun. Njihovemu vplivu se je posrečilo izpo-

slovati pri vladi omejitev števila duhovnikov v nekaterih krajih. Taka samovoljnost pa je razburila Cerkvi zveste katoličane, zlasti v pokrajini Veracruz, kjer naj bi 1 duhovnik prišel na 100.000 duš, vsled česar bi jih od 2000 smelo ostati samo 13. Med tem je prišlo do napada nekega neznanega mladeniča na guvernerja v mestu Ialapi. Ker se je guverner branil z revolverjem, sta drug na drugega streljala, dokler ni neki višji uradnik, ki je prišel iz guvernerjeve palače, mladeniča ustrelil. Ta dogodek so porabili socialisti, da so druhal nahujskali zoper sv. Cerkev. Čeprav se ni vedelo, kdo je ta mladenič in zakaj je izvršil napad na guvernerja, so ga kar podtaknili Cerkvi in takozvanim klerikalcem. S strastnim hujskanjem so poulično množico tako nahujskali, da je vdrla v zalogo bencina, jo popolnoma oropala in z — bencinom oblika cerkve ter jih zažgala. Ena cerkev je pogorela do tal, druge tri pa so gasilci in vojaki komaj rešili. V peto cerkev so nahujskani pobalini med cerkvenim opravilom vdrli ter začeli z revolverji streljati. ~~Enega~~ duhovnika so pred oltarjem ubili, dva pa smrtno-nevarno ranili, tudi več otrok je zadobile težke poškodbe. Da bi se preprečili nadaljni izgredi, je bilo nad mestom proglašeno obsedno stanje.

Slovesna blagoslovitev turistovske cerkvice Kristusa Kralja v Logarski dolini. Dne 9. avgusta t. l. bo prevz. knezoškof dr. Andrej Karlin blagoslovil turistovsko cerkvico Kristusa Kralja v Logarski dolini. Slovesnost se začne ob 10. uri dopoldne. Cerkvica je na novo sezidana in se bo v njej v poletnem času stalno vršila služba božja ob nedeljah. Za zgradbo so prispevali poleg domačinov, posebno Logarja in Podbrežnika, tudi najširši krogi Slovenije. Pozidana je v dvojni spomin in sicer v vesel spomin 40letnice župnikovanja solčavskega župnika Miloša Šmida in v žalosten spomin nesrečne smrti g. Pavla Šumana. — Popoldne se vrši na slavnostnem prostoru prireditelj gradbenega odbora s srečolovom itd. — Za turiste in izletnike ter udeležence slavnosti bo v vsakem oziru, tudi glede prehrane, dobro preskrbljeno. Zato dne 9. avgusta v Logarsko dolino!

Sv. Marija v Puščavi. Ker prideta letos oba velika romarska shoda v Puščavi, namreč: Velika Gospojnica in nedelja po Veliki Gospojnici eden za drugim, sporoča župnijski urad sv. Marije v Puščavi romarjem red službe božje za ta dva dni, ki bo sledeči: 14. avgust: Popoldne ob trah po prihodu vlaka pričetek spovedovanja. Ob 6. uri zvečer pridiga in pete litanije Matere božje z blagoslovoma, nato spovedovanje do 9. ure zvečer. 15. avgust: Vnebovzetje Device Marije. Ob 5. uri zjutraj sv. obhajilo. Ob 6. uri pridiga, nato slovesna sv. maša. Ob 8. uri druga sv. maša, ob 9. uri tretja sv. maša, ob 10. uri pridiga in slovesna sv. maša. Popoldan ob dveh litanijah z blagoslovoma. Ob treh pričetek spovedovanja, ob šestih pridiga, nato litanije Matere božje z blagoslovoma, nato spovedovanje do 9. ure. 16. avgust: Ob 5. uri zjutraj sv. obhajilo vernikov. Ob 6. uri pridiga in slovesna sv. maša. Ob 8. uri druga sv. maša, ob 9. uri tretja sv. maša, ob 9. uri četrta sv. maša,